

OTİZM

OTİZM: Sosyal, sözel ve sözel olmayan iletişim ve dil gelişimini içeren yaygın gelişimsel bozukluk olarak kabul edilmektedir.

- Dünyada ilk olarak 1943 yılında Amerikalı çocuk psikiyatristi Leo Kanner tarafından "Erken Çocukluk Otizmi" olarak adlandırılmıştır. Otizm, daha sonraki yıllarda çeşitli kurullar ve kişiler tarafından da incelenerek Kanner'in tanımı geliştirilmiştir .

- **Günümüze kadar yapılan tanımları ve görüşleri Rutter ve arkadaşları dört ana başlık altında toplamıştır:**
- **1-** Otizmin ortaya çıkma sıklığı 30 aylıktan önce görülmektedir.
- **2-** Çocukların konuşma ve dil gelişiminde belirgin bir gecikme söz konusudur.
- **3-** Zihinsel gelişimle ilişkisi olmayan, ancak sosyal gelişimle ilgili bir yetersizlik söz konusudur.
- **4-** Belirgin davranışları arasında kalıplaşmış oyun, aynılığı koruma ve değişikliğe karşı tepki gösterme yer almaktadır.

- Otizmin gittikçe önem kazanması ve bu alandaki çalışmaların da artması sonucu, bir birinden farklı çalışmalar doğrultusunda değişik davranış özelliklerinin olabileceği öne sürülmüş ve çeşitli yorumlar yapılmaya başlanmıştır.

- Bu doğrultuda Amerikan Psikiyatri Derneği'nin öne sürdüğü DSM III-R ölçütünde yer alan özellikler benimsenmiştir. DSM III-R ölçütünde bulunan özellikler gelişim düzeyinin normal olmadığını gösteren şu davranışlardan oluşmaktadır .

- **A- Sosyal etkileşimdeki yetersizlik.**
 1. Çevresindeki bireylerin farkında olmama.
 2. Kendisinin rahat ve güvenli olabileceği ortamı seçme becerisinin olmaması.
 3. Taklit davranışının yetersizliği ya da hiç olmaması.
 4. Sosyal oyun davranışının yetersizliği ya da hiç olmaması.
 5. Arkadaşlık ilişkilerindeki yetersizlik.

- B- Dil, iletişim ve sembolik gelişimde normalden farklı olma.
 1. Karşılıklı iletişimin olmaması.
 2. Sözel olmayan normal dışı iletişimin kurulması.
 3. Yaratıcılığın olmayışı.
 4. Sözel dilin kullanımındaki farklılık.
 5. Konuşmanın içeriği ve şeklinde normalden farklılık.
 6. Karşılıklı dialog kurmada yetersizlik.

- C- İlgilerinin ve ilgilenilen etkinliklerin sınırlı sayıda olması.

1. Stereotip (kendiliğinden başlayan ve tekrar edilen) hareketler sergileme.
2. Nesnelerin daha çok ayrıntılarıyla ilgilenme.
3. Çevredeki değişikliklere karşı tepki gösterme.
4. Günlük yaşamla ilgili alışkanlıkların değişimine karşı çıkma.
5. İlginin son derece sınırlı olması.

- DSM- III-R ; A,B,C gruplarından oluşmuş tanımlayıcı 16 özelliği içerir. Bu özelliklerden en az 8 tanesinin bir çocukta bulunması halinde teşhis konulabilir. Otizm teşhisinin konulabilmesi için çocukta; **A grubundan en az 2, B grubundan en az 1, C grubundan 1 özellik gözlenmelidir.** DSM-III-R ölçütünde bulunan özellikler, gelişim düzeyinin normal olmadığını gösteren bazı davranışlardan oluşur.

OTİZMİN NEDENLERİ

- Otizmin tanımlanmasında bu yana, otizmi açıklamaya yönelik bir çok teori ortaya atılmış. Ancak otizmin tek nedene bağlı değil, bir çok nedene bağlı olarak ortaya çıktığı kabul edilir. Bu konuda öne sürülen teoriler; Psikojenik, Davranışsal, Organik ve Kavramsal olmak üzere 4 grupta yer alır.

OTİZMLİ ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

- DUYUSAL ÖZELLİKLER
- MOTOR GELİŞİM ÖZELLİKLERİ
- SOSYAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ
- DİL ve İLETİŞİM ÖZELLİKLERİ
- ZİHİNSEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ
- DAVRANIŞ ÖZELLİKLERİ
- ÖZEL BECERİLER

DUYUSAL ÖZELLİKLER:

- a) İşitsel Uyarılara Karşı Tepkileri : Seslere karşı çok değişik tepkiler gösteren otizmli çocukların, erken çocukluk döneminde bazı seslere hiçbir tepki vermemesi, çocukta işitme problemi olduğu düşüncesini çağrıştırmaktadır.
- b) Görsel Uyarılara Karşı Tepkileri : Otizmli çocukların insan yüzüne ve çevrelerindeki birçok nesneye bakmamalarına karşın, hareket eden, dönen ya da parlak olan bazı nesnelere çok uzun bakabildikleri, bazılarının zaman zaman ışıktan rahatsız oldukları hatta karanlık bir odada daha rahat ettikleri görülebilmektedir.

- c) Acı, Sıcak, Soğuğa Karşı Tepkiler : Bu tepkiler bazı çocuklarda acıyı, sıcığı ve soğuğu fark etmeme şeklinde ortaya çıkarken, bazılarında ise, soğuk suyla ellerini yıkarken ağlama, eline iğne battığı zaman çığlık atma gibi aşırı duyarlılıklar şeklinde de görülebilmektedir.
- d) Dokunulmaya Karşı Tepkiler : Herhangi bir kimse tarafından dokunulmaya, kucağı alınmaya tepki gösteren otizimli çocuklar, fiziksel teması reddetmekte ve çevreleriyle ilişki kurmaktan kaçınmaktadırlar.

- Otizmli çocukların çevrelerindeki duyusal uyarılara çok farklı tepkiler vermelerine karşın, yeni bir nesneyi genellikle koklayarak, yalayarak ve parmaklarını üzerinde gezdirerek tanımaya ve keşfetmeye çalıştıkları gözlenmektedir.

• **. Motor Gelişim Özellikleri .**

- Otizmli çocukların ip atlama, dans, yüzme gibi büyük kas motor becerilerin kullanılmasını gerektiren bazı hareketleri taklit etme yetilerinin çok az ya da hiç olmamasına bağlı olarak daha geç öğrendikleri görülmektedir. Kâğıt kesme, kutu içine küp atma ve ipe boncuk dizme gibi küçük kas motor becerilerinin de oldukça zayıf olduğu gözlenmektedir.

- Otizmlı çocukların duruşlarında, ellerini kullanmada zaman zaman normalden farklı bir görünüm sergiledikleri görölmektedir. (Parmak uçlarında yürüme, belli hareketleri tekrar etme, tek ayağı üzerinde ileri geri sallanma, kendi etrafında dönme vb.) Bununla birlikte hiperaktif (çok hareketli) veya hipoaktif (az hareketli) olmaları da diğeri motor davranış özellikleri olarak kabul edilmektedir

- **Sosyal Gelişim Özellikleri:**
- Kucağa alındığında sarılmama, annenin sesine tepki vermeme gibi davranışları gösteren otizmli çocukların çoğu, anneye bağımlılık davranışının yoksunluğunu göstermektedirler.

- Sevgi ve güvende olma gereksinimi yönüyle diğer bireylere fiziksel yakınlaşma davranışları görülmemektedir.
- Otizmli çocukların zamanlarının çoğunu tek başına oynayarak geçirdikleri ve anne-babaları ile iletişim kurmadıkları gözlenmiştir.

- Çevreyle ilgili en ufak değişikliklerin karşısında çok duyarlı olabildikleri halde insan yüzü ve karşılıklı iletişim bu çocuklar için çok az önem taşımaktadır.
- Otizmlili çocuklarda oyun becerisi, sembolik düşüncenin kazanıldığı duyu motor döneme paralel olarak gelişmemektedir. İletişim ve hayal gücünden yoksun olmaları nedeniyle diğer çocukların oyununa katılmazlar.

- . Dil ve İletişim Özellikleri:
- Çevredeki bireylerle iletişim kurmada yetersiz olma otizmin en belirgin özelliklerinden biri olarak belirtilmektedir.

- a) Sözel Olmayan İletişim :
Temel duyguları (mutluluk, üzüntü vb.) ifade etmede güçlük, karşısındaki kişinin yüzüne ve gözüne bakmama, karşılıklı iletişim kurmak istemediğinde bağırma, vurma, çığlık atma gibi özellikler göstermektedirler.

- b) Sözel İletişim : Otizmlı çocukların dil gelişimlerinde, hiç konuşmama, sadece bir-iki kelime söyleme, çok kelimeyle anlamsız konuşma, ekolali konuşma, zamirleri karıştırma, konuşulanları anlamada güçlük çekme, gramer bozuklukları ve telâffuz güçlüğü gibi özellikler görölmektedir.

• **Zihinsel Gelişim Özellikleri :**

- Otizmli çocukların zekâ düzeylerini belirleyen testleri kullanmada güçlükler olması ve bu çocukların testlerde düşük performans göstermeleri zekâ bölümlerinin tespitini zorlaştırmaktadır.

- Son yapılan araştırmalar temel problemin zihinsel gelişim alanında olduğunu belirtmekte ve bu konudaki tartışmalar zihinsel yetersizliğin birinci olarak dil ve iletişim problemlerine yol açtığı, ikinci olarak da davranışsal ve duyusal güçlüklerle neden olduğu yönünde yoğunlaşmaktadır.

- **Davranış Özellikleri:**
- İnsana karşı tepkisiz davranma, sosyal etkileşimlerden geri çekilme gibi davranış özellikleri olduğu belirtilebilir.

- **a) Duygusal Tepkiler:**

- 1) Özel Korkular : Sudan korkma, ayakkabı ayağını sıkıldığı için ayakkabı giymeyi istememe gibi.
- 2) Tehlikelerin Farkında Olmama : Yüksek bir duvarın üzerinde yürüme vb.
- 3) Nedensiz Gülme ve Ağlama Davranışları Gösterme.
- 4) Değişikliklere Karşı Tepki Gösterme : En küçük bir değişiklik onların sevinç çılgınlıklarına ya da öfke nöbetlerine yol açabilmektedir.

- **b) Davranış Problemleri :**
- Öfke nöbetleri, çevresine zarar verici davranışlar, kendisine zarar verici davranışlar, stereotip vücut hareketleri (kendiliğinden başlayan hareketler) otizmli çocuklarda görülen davranış problemleridir.

• Özel Beceriler :

- Bunlar genellikle konuşma becerisi soyut anlam içermeyen türden becerilerdir. Otobüs hareket saatleri, sayılar vb. ayrıntılar ilgili bazı görsel yetenekler şeklinde de ortaya çıkabilmektedir.

- Kendi kendine okuma-yazma öğrenebilme, okuduğunu anlamasa da akıcı bir şekilde okuyabilme, kısa sürede ezberleyebilme gibi iyi bir belleğe sahip olan erken gelişmiş kavramsal veya görsel-motor yetenekleri olan otizmli çocuklara da rastlanmaktadır.

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİM

